

HENRYKA CZAJKA - BUŁGARYSTKA

Seria: Profesorki Super-Babki
Nr odcinka: 110
Podseria: prace dedykowane Bohaterce
Podseria: naukowa – raczej tylko dla fachowców

1

Polecana/Omawiana książka:

W kręgu kultury Słowian, Księga pamiątkowa poświęcona 45-leciu pracy naukowo-dydaktycznej Pani Profesor dr hab. Henryki Czajki, Pod Redakcją Emila Tokarza¹, Prace Naukowe UŚ w Katowicach nr 1811, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice, 1999.

Bohaterka tego odcinka przez wiele lat swojej kariery naukowej pracowała na Uniwersytecie Warszawskim, ale na końcowe lata kariery akademickiej przeniósła się na Uniwersytet Śląski w Katowicach. W latach 1974-1979 pracowała na Uniwersytecie Humbolta w Berlinie.

Książka jest – jak czytamy powyżej – dedykowana Jubilatce. Zawiera Jej życiorys, spis publikacji oraz zbiór okolicznościowych artykułów naukowych, związanych z głównym tematem Jej badań naukowych. Zatem dzieło tylko dla fachowców, ale warte odnotowania w naszej serii.

Eseista „zna się” na wszystkim, no może prawie na wszystkim. W latach 1974-1979, gdy nasza heroina pracowała w Berlinie – studiował na Politechnice Śląskiej w Gliwicach. Akurat trafił na eksperyment, gdy wprowadzono na specjalności „matematyka stosowana” przedmiot „Literatura Iberoamerykańska”, który prowadził wykładowca z UŚ Tadeusz Sławek, późniejszy profesor i rektor. Niektórzy koledzy zaczęli nawet czytać omawiane książki. Cała nasza seria ma popularyzować czytelnictwo, każdy odcinek to esej „wokół” jakiejś książki, a poprzez to przedstawienie wybitnej postaci.

Życiorys Bohaterki – to rozdział pierwszy. Opracował go Emil Tokarz. Książka liczy 256 stron, papier jest trwały, ale giętki, biały, druk standardowy. Łatwo obraca się kartki, a marginesy są dość duże i nie rozgniata się książki przy czytaniu.

¹ https://pl.wikipedia.org/wiki/Emil_Tokarz; o profesorze Tokarzu, edytorze dzieła. <https://www.ath.bielsko.pl/poczet-rektorow/>; Prorektor ATH 2005-2008: ds. nauki i spraw ogólnych prof. dr hab. Emil Tokarz; podstrona Uczelnia ATH z Bielska-Białej.

Z życiorysu mamy kilka faktów. Studia na Uniwersytecie Warszawskim. W 1951 wyjechała do Sofii na dalsze studia z literatury bułgarskiej i rosyjskiej. Do Polski wróciła w 1955 roku. Pracę podjęła na swojej macierzystej uczelni. Doktorat obroniła na podstawie dysertacji zatytułowanej „Bułgarska i macedońska historyczna pieśń ludowa”. O Macedonii Północnej² mało się wie. Kraj ten jest członkiem NATO od 27 marca 2020 roku. Piszą cyrylicą, 64% ludności kraju to Macedończycy – język słowiański... Generalnie nie ma jedności Słowiańskiej – artykuł Tomasza Czapika ma tytuł „OD MITU WSPÓLNOTY DO UTOPII WSPÓLNEJ KULTURY” – w tytule nie zmieściło się słowo SŁOWIANIE, czy SŁOWIAŃSKI.

Szkoda np. w Bielsku-Białej mógłby być zapoczątkowany Festiwal Słowiański, może w Bielsku i Cieszynie, skoro stąd wyszli w drogę Lech, Czech i Rus.

Nasz Bohaterka szybko rozwinęła naukowe skrzydła. W 1974 uzyskała habilitację i zjawiła się ówczesnej NRD. Czy wykłady były po angielsku?? Zapewne nie. Po powrocie i dalszej serii publikacji, została dyrektorem Instytutu Filologii Słowiańskich oraz prodziekanem Wydziału Rusycystyki i Lingwistyki Stosowanej.

Działa w towarzystwach, organizowała konferencje, wydawała kolejne książki, skupiła grono współpracowników... Profesor Emil Tokarz z UŚ przeniósł się na ATH do Bielska-Białej (uczelni eseisty), gdzie rozwijał naukę języków słowiańskich. Będąc też prorektorem.

Kolejny rozdział opracował prof. Boris Dankow – tytuł: „Wybitna folklorystka i przyjaciółka Bułgarii”.

Nie znamy też zwykle Bułgarii. Mama eseisty jeździła na wakacje do „Złotych piasków”, brat był w okolicach Burgas – ze zdziwieniem natknął się na pomnik Adama Mickiewicza w parku w tym mieście.

Następnie mamy spis publikacji Bohaterki. Część naukowa podzielona jest na następujące części:

- I. Studia folklorystyczno-kulturoznawcze – „Folklor starej ojczyzny w pamięci potomków dawnych emigrantów Śląskich” m.in. do Brazylii³; cytat: gdy ostatnio Brazylijczycy przyjechali na wycieczkę do Siołkowic <<⁴ze zdziwieniem czytali na transparencie powitanie w języku niemieckim i oglądali flagi niemieckie w tej wsi>>;
- II. Studia literaturoznawcze – gdzie mamy np. „Świat według Lema”;
- III. Studia językoznawcze.

Dla naukowców humanistów – dzieło godne polecenia.

Godne zauważenia jest sposób pożegnania nauczyciela akademickiego, kończącego karierę poprzez wydanie dedykowanej mu monografii. Zwyczaj ten ostatnio rozpowszechnia się, a zatem w przygotowaniu jest kilkadziesiąt książek należących do tej podserii.

² https://pl.wikipedia.org/wiki/Macedonia_P%C3%B3%C5%82nocna; o Macedonii Północnej, drużyna piłki nożnej gra na mistrzostwach Europy.

³ W tym tygodniu 13-20 czerwca 2021, dziennikarze TV Katowice dostali nagrodę za film dokumentalny o Ślązakach z miejscowości „Panna Maria”;

⁴ Strona 82!!

LITERATURA DODATKOWA

1. CZAJKA, Henryka. *Bohaterska epika ludowa Słowian południowych (struktura treści)*. Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1973.
2. CZAJKA, Henryka. *Warneńczyk w pieśni ludowej południowej słowiańszczyzny*. 1966.
3. SWOBODA, Wincenty; CZAJKA, Henryka. "Warneńczyk w pieśni ludowej południowej Słowiańszczyzny", Henryka Czajka, "Pamiętnik Słowiański" 16 (1966):[recenzja]/WS. *Studia Źródłoznawcze/Commentationes*, 1968, 13 ----- recenzja publikacji naszej Bohaterki.
4. CZAJKA, Henryka, et al. Свети Георги в българския и в полския фолклор. *Български фолклор*, 1988, 14.1: 29-37.

ZDJĘCIA PRZY OKAZJI

Uniwersytet Śląski – jedna z uczelni, na których pracowała nasza Bohaterka

Strefa dla pieszych przed Rektoratem
Nowe „lekkie szalone” – LOGO Uniwersytetu

Pomnik studenta

Na fladze stare logo Uniwersytetu z Piastowskim Orłem,
na omawianej książce mamy logo z 1999 roku

Po prawej:
Wykładowca Wydziału Radia i Telewizji
im. K. Kiesłowskiego
Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach

Zdjęcia wykonał eseista – Stan Zawisłak